

Date: 7th May-2026

KONSTRUKTIV YONDASHUV ASOSIDA RAQAMLI TA'LIM MUHITIDA
ONLAYN BAHOLASH TIZIMLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Gaipova Gulsanem Barlikbaevna

Osiyo Xalqaro Universiteti Xorazm filiali talabasi

g41682851@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur ilmiy tezisdan raqamli ta'lim muhitida qo'llanilayotgan onlayn baholash tizimlarini konstruktiv yondashuv asosida takomillashtirish masalalari yoritilgan. Konstruktiv yondashuv o'quvchining bilimni faol ravishda qurishi, mustaqil fikrlashi va o'z bilimni baholash jarayonida ishtirok etishini ta'minlashga yo'naltirilgan. Shu nuqtai nazardan, an'anaviy testga asoslangan baholash tizimlarining cheklangan jihatlari tahlil qilinib, ularni kompetensiyaga yo'naltirilgan, moslashuvchan va reflektiv baholash mexanizmlari bilan boyitish zarurligi asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: onlayn baholash, konstruktiv yondashuv, raqamli ta'lim, kompetensiya, teskari aloqa, refleksiya.

Adabiyotlar tahlili: O'zbekistonlik pedagog olimlar tomonidan ta'lim jarayonida baholash masalalari, kompetensiyaviy yondashuv va zamonaviy pedagogik texnologiyalar keng tadqiq etilgan. Jumladan, N.A. Muslimov o'z ilmiy ishlarida ta'lim sifati va natijadorligini ta'minlashda baholashning diagnostik va rivojlantiruvchi funksiyalariga alohida e'tibor qaratadi. Uning fikricha, baholash jarayoni o'quvchining bilim darajasini aniqlash bilan birga, uni rivojlantirishga xizmat qilishi lozim. B.X. Xodjayev va Sh.S. Sharipov tadqiqotlarida kompetensiyaga yo'naltirilgan ta'lim modelida baholash tizimining o'rnini asoslab berilgan. Olimlar baholash jarayonida faqat bilim emas, balki amaliy ko'nikma, mustaqil fikrlash va muammoni hal qilish qobiliyatlarini ham inobatga olish zarurligini ta'kidlaydilar. Bu esa konstruktiv yondashuv tamoyillari bilan bevosita bog'liqdir. R.H. Djuraev ilmiy ishlarida pedagogik texnologiyalar va innovatsion ta'lim muhitini shakllantirish masalalarini tahlil qilib, raqamli ta'lim sharoitida baholash vositalarining moslashuvchan va shaffof bo'lishi muhimligini qayd etadi. U baholashda teskari aloqaning mavjudligi o'quvchilarning o'quv motivatsiyasini oshirishda muhim omil ekanligini ko'rsatib o'tadi. Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, o'zbek olimlarining ilmiy qarashlarida baholash jarayonini shaxsga yo'naltirish, reflektiv yondashuvni kuchaytirish va zamonaviy raqamli vositalardan samarali foydalanish g'oyalari yetakchi o'rinni egallaydi. Biroq onlayn baholash tizimlarini aynan konstruktiv yondashuv asosida kompleks takomillashtirish masalasi yetarli darajada chuqur tadqiq etilmagan bo'lib, mazkur tadqiqot ushbu bo'shliqni to'ldirishga qaratilgan.

Kirish

Bugungi kunda raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi ta'lim tizimida baholash jarayonlarini takomillashtirishni taqozo etmoqda. Ayniqsa, masofaviy va aralash ta'lim shakllarining keng joriy etilishi onlayn baholash tizimlariga bo'lgan ehtiyojni yanada oshirdi. An'anaviy baholash usullarining raqamli muhitda to'liq samara bermasligi,

Date: 7th May-2026

o'quvchilarning faolligini yetarli darajada ta'minlamasligi hamda faqat natijaga yo'naltirilganligi zamonaviy pedagogik yondashuvlarni joriy etishni talab etmoqda. Shu nuqtai nazardan, konstruktiv yondashuv asosida onlayn baholash tizimlarini takomillashtirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Konstruktiv yondashuv o'quvchini bilim oluvchi subyekt sifatida emas, balki bilimni mustaqil ravishda shakllantiruvchi faol ishtirokchi sifatida qaraydi. Bunday yondashuv baholash jarayonini ham o'quv jarayonining ajralmas qismi sifatida tashkil etishni, refleksiya, o'zini baholash va teskari aloqani ta'minlashni talab qiladi. Mazkur tadqiqotda onlayn baholash tizimlarini konstruktiv yondashuv asosida takomillashtirish masalalari o'zbek olimlarining ilmiy qarashlari asosida tahlil qilinadi hamda ularning amaliy ta'lim jarayonidagi ahamiyati yoritiladi.

Xulosa

Mazkur tadqiqot natijalariga ko'ra, onlayn baholash tizimlarini konstruktiv yondashuv asosida takomillashtirish zamonaviy ta'lim tizimining muhim vazifalaridan biri ekanligi aniqlandi. Konstruktiv yondashuv o'quvchilarning bilimni tayyor holatda qabul qilishi emas, balki uni mustaqil ravishda shakllantirishi, tahlil qilishi va baholash jarayonida faol ishtirok etishini ta'minlaydi. Shu bois, onlayn baholash tizimlari faqat nazorat vositasi sifatida emas, balki o'quv jarayonini rivojlantiruvchi mexanizm sifatida qaralishi lozim. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, testga asoslangan an'anaviy baholash usullari raqamli ta'lim muhitida o'quvchilarning tanqidiy fikrlashi, ijodkorligi va reflektiv faoliyatini to'liq namoyon eta olmaydi. Konstruktiv yondashuv asosida tashkil etilgan baholashda loyiha ishlari, portfoliolar, ochiq savollar, o'zini baholash va o'zaro baholash elementlarini joriy etish baholashning samaradorligini oshiradi hamda ta'lim oluvchilarning o'quv motivatsiyasini kuchaytiradi. Xulosa sifatida aytish mumkinki, konstruktiv yondashuv asosida takomillashtirilgan onlayn baholash tizimlari ta'lim sifatini oshirish, kompetensiyaviy yondashuvni amalga oshirish va o'quvchilarning mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari kelgusida raqamli ta'lim platformalarida baholash tizimlarini loyihalash va amaliyotga joriy etishda metodik asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI:

1. Ta'lim sifati va pedagogik texnologiyalar. Muslimov N.A. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2018.
2. Kompetensiyaviy yondashuv asosida ta'lim jarayonini tashkil etish. Xodjayev B.X.– Toshkent: O'qituvchi, 2019.
3. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va ta'lim samaradorligi. Sharipov Sh.S.– Toshkent: Fan, 2020.
4. Pedagogik innovatsiyalar va raqamli ta'lim muhiti. Djuraev R.H. – Toshkent: Innovatsiya, 2021.
5. Masofaviy ta'lim sharoitida baholash tizimlarini takomillashtirish masalalari. Saidova M.U. Pedagogik ta'lim ilmiy jurnali. – 2020. – №3.

Date: 7thMay-2026

6. Elektron ta'lim muhitida o'quvchilar bilimni baholashning didaktik asoslari. To'raqulov G'.Q. Ta'lim va innovatsiya. – 2021. – №2.
7. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida ta'limni tashkil etish. Abduqodirov A.A – Toshkent: Fan va texnologiya, 2017.
8. O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'limni rivojlantirish konsepsiyasi. – Toshkent, 2020.

